

Συνέντευξη στη Μαριάνθη Βάμβουρα

Ολοκληρώνοντας την αναγνωστική προσέγγιση του νέου μυθιστορήματος «Λευκή Ρεβάνς» της Αργυρώς Μαντόγλου θεμελιώνεται η αίσθηση και γίνεται πεποίθηση πως η συγγραφέας βιώνει την πραγματικότητα, τροφοδοτεί και ανατροφοδοτείται από αυτή με τρόπο ζωντανό, τέτοιο που να φέρνει ένα πολυδιάστατο συγγραφικό έργο.

Μυστηριώδης πλοκή που εξελίσσεται σε τρία διαφορετικά σημεία-τόπους της σημερινής Ευρώπης. Χαρακτήρες έντονοι, με τη συγγραφέα αμείλικτη να εξικνιάζει κάθε πτυχή τους και να φέρνει την ανατροπή αφήνοντας διάχυτο τον προβληματισμό για το αν οι θύτες είναι τελικά τα θύματα. Τα θύματα της σύγχρονης κοινωνίας των Αθηνών, που φαίνεται να ζει στην τραγικότητα και στη σκιά της δολοφονίας ενός μαθητή το Δεκέμβριο του 2008, του γαλλικού Νότου, όπου ένας βετεράνος, γέννημα διαλυμένης οικογένειας κατατάσσεται ως μισθοφόρος στη Λεγεώνα των Ξένων και βέβαια του Λονδίνου του 2005 με τις βομβιστικές επιθέσεις στο προσκήνιο.

Πολυτίμη, Αντιγόνη, Ευρυδίκη, Σωτήρης, βασικά πρόσωπα της ρουλέτας του μυστηρίου με κρυφές και φανερές αδυναμίες, με φόβους και αναπάντητα ερωτηματικά.

Ας δούμε λίγο πιο αναλυτικά το ρόλο τους:

Πλαστική χειρουργός και διευθύντρια κέντρου ομορφιάς η Αντιγόνη. Αφήνει τις μέρες της να ξεοδεύονται στο κενό της ματαιοδοξίας τολμώντας τα πάντα για να αλλάξει την εμφάνισή της και να της δώσει την αιώνια νεότητα. Τα καταφέρνει, πωρώνεται και το μετατρέπει σε επάγγελμα. Υπόσχεται ριζική αλλαγή και στους άλλους που προσπαθούν να αλλάξουν το εξωτερικό της εμφάνισής τους, χωρίς, όμως, ποτέ να καταφέρνουν να ξεφύγουν από τον πραγματικό εαυτό και τις αλήθειες της ψυχής τους. Νιώθει κρύα τη ζωή της, μακριά από τη μοναχοκόρη της Άντα που ζει στη Νέα Υόρκη.

Πρόσωπο κλειδί και η Πολυτίμη. Το πολύτιμο του ονόματός της τείνει ως αντιστάθμισμα στην ασχήμια του προσώπου της. Πολύ άσχημη, λοιπόν, η Πολυτίμη βρίσκεται πρόσωπο με πρόσωπο με έναν σατανικά όμορφο άνδρα, απεγάδιαστο στην εμφάνιση, με τα τέλεια χαρακτηριστικά, όταν αυτός επισκέπτεται το κέντρο αισθητικής για ριζική μεταμόρφωση και τη βρίσκει υπάλληλο στο χώρο υποδοχής του κέντρου (ρεσεψιονίστ). Άραγε, τι ρόλο μπορεί να έχει παίξει ο μέχρι πριν άγνωστος άνδρας για αυτή στη δολοφονία της αδερφής της;

Η Ευρυδίκη είναι υπάλληλος τουριστικού γραφείου. Εμπορεύεται εφήμερη διασκέδαση και ξεγνοιασιά σε ανθρώπους μοναχούς, που ψάχνουν να ξεχάσουν και να βρουν λίγη χαρά στη ζωή τους μέσα από τα ταξίδια.

Πανικός την κυριεύει, όταν ανακαλύπτει κάποιον να ψάχνει τα σκουπίδια της. Η ίδια ζει στη μοναξιά που της φέρνει απελπισία και αναζητά στο διαδίκτυο γνωριμίες και σχέσεις. Εκεί γνωρίζει τον Ζορρό! Η Ευρυδίκη, παρολίγον θύμα δολοφονικής απόπειρας.

Ο Σωτήρης είναι αυτός που μπαίνει στη ζωή της Ευρυδίκης και αγωνιά να της δείξει πως κινδυνεύει.

Όσο για το Ζορρό, δεν θα δώσω στοιχεία, ώστε να αφήσω το παιχνίδι καθαρό στον αναγνώστη.

Η συγγραφέας του μυθιστορήματος «Λευκή Ρεβάνς», τολμά, πετυχαίνει και δίνει το πολυδιάστατο και το πολυεπίπεδο στο έργο της. Ένα έργο ανοικτό στον αναγνώστη, που τον προκαλεί να διαλογιστεί μέσα από την εξέλιξη του. Ίσως γιατί το πολυδιάστατο χαρακτηρίζει και την προσωπικότητα και δράση της. Συγγραφέας, κριτικογράφος, θεωρητικός της λογοτεχνίας, μεταφράστρια σημαντικών συγγραφέων, η Αργυρώ Μαντόγλου κινείται σταθερά στο χώρο της συγγραφής και της λογοτεχνίας. Έχει μεταφράσει έργα των Τζορτζ Ελιστ, Βιρτζίνια Γουλφ, Χένρι Τζέιμς, Πίτερ Κάρει, Τζιν Ρις, Χένρι Σμιθ, Άλι Σμιθ κ. ά.

Σπούδασε Αγγλική Λογοτεχνία, Κριτική Θεωρία και Φιλοσοφία. Δίδαξε Δημιουργική Γραφή στο ΕΚΕΒΙ (2010-2011) και είναι μέλος της Επιτροπής για τα Κρατικά Βραβεία Λογοτεχνικής Μετάφρασης (2002-2006 και 2001-2012).

Σήμερα έχουμε την τιμή να φιλοξενούμε μία συνέντευξή της για τους αναγνώστες του «Δημοκράτη», που έδωσε με αφορμή το καινούριο της βιβλίο «Λευκή Ρεβάνς», που κυκλοφορεί εδώ και λίγες μέρες από τις Εκδόσεις Ψυχογιός και σημειώνει μεγάλη επιτυχία.

ΛΕΥΚΗ ΡΕΒΑΝΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΓΥΡΩ ΜΑΝΤΟΓΛΟΥ

Κυρία Μαντόγλου, Ρεβάνς μεν Λευκή δε. Ο τίτλος ακολούθησε ή προηγήθηκε της συγγραφής του έργου σας;

Ο τίτλος ακολούθησε. Πάντα επιλέγω κάποια φράση μέσα από το βιβλίο, ενδεικτική του περιεχομένου και όχι το αντίστροφο, αν και κάποιες φορές διαπιστώνω, εκ των υστέρων, πως ο τίτλος ως έννοια προϋπήρχε, απλώς δεν είχε εκφραστεί με λέξεις.

Αθήνα, Λονδίνο, Γαλλικός Νότος είναι οι τόποι όπου διακινείται η δράση των ηρώων και ταυτόχρονα δομείται ο ιστός του μυθιστορήματος. Θα θέλατε να μας πείτε «τι βάρυνη» περισσότερο στην επιλογή τους;

Το γεγονός ότι γνώριζα την Αθήνα και το Λονδίνο πολύ καλά, καθώς ήταν πόλεις που είχα κατοικήσει, βάρυνη στην επιλογή. Ο δε γαλλικός Νότος, ήταν προορισμός για τον κεντρικό ήρωα. Το μεγαλύτερο μέρος της πλοκής εκτυλίσσεται στις δυο πόλεις, καθώς ένα από τα θέματα της «Λευκής Ρεβάνς» είναι οι παθολογίες που δημιουργούνται ζώντας σήμερα σε αστικά κέντρα, όπου οι κάτοικοι βάλλονται όχι μόνο από την οικονομική κρίση και τα τρομοκρατικά χτυπήματα, αλλά και από τις σκληρά δοκιμαζόμενες ανθρώπινες σχέσεις.

«Ζω από τύχη, αγαπώ καθ' επιλογή, μεταμορφώνομαι καθ' έξιν» φράση που τη συναντούμε από τις πρώτες κιόλας σελίδες και όπως φαίνεται από την εξέλιξη της υπόθεσης, καθόλου τυχαία ως προς τη φιλοσοφία του έργου

σας. «Ζω, αγαπώ, μεταμορφώνομαι» λοιπόν. Τρεις λέξεις σημεία της ίδιας ευθείας; Πρόκειται για μια εξελικτική διαδικασία που ακολουθούν όλοι οι χαρακτήρες, καθώς δεν γίνεται να μεταμορφωθείς αν δεν ρισκάρεις και ένα ρίσκο είναι και η αγάπη. Όσον αφορά το είδος της μεταμόρφωσης, αυτό έχει να κάνει και με την πρώτη ύλη του καθενός: ποιος είναι αυτός που ζει, αυτός που αγαπά, και σε ποια περιπέτεια είναι διατεθειμένος να βάλει τον εαυτό του προκειμένου να αλλάξει.

Με τη «Λευκή Ρεβάνς» καταθέσατε ένα μυθιστόρημα με πολυεπίπεδη ανάπτυξη στη σύγχρονη καθημερινότητα. Κατ' επέκταση, τι πιστεύετε για τη θέση και το ρόλο του συγγραφέα στην κοινωνία του σήμερα; Δεν μπορεί κανείς να είναι αδιάφορος σε όλα όσα συμβαίνουν σήμερα στον κόσμο. Ως ενεργό μέλος, ο συγγραφέας, δεν μπορεί παρά να επηρεάζεται, να έχει απόψεις, να παίρνει θέσεις, όπου και όταν χρειαστεί. Νομίζω πως πέρασε η εποχή που ήταν κλεισμένος στον ελεφάντινο πύργο του, κυκλωμένος από τα πλάσματα της φαντασίας του και τα «γεννήματα» του νου του. Τώρα δεν έχει παρά να ρίξει μια ματιά γύρω του και θα δει πως η πραγματικότητα ξεπερνά κάθε φαντασία. Με αυτή την έννοια παρέχει άφθονο υλικό για κάθε είδους αφήγηση.

Ως αναγνώστρια, λαμβάνω σοβαρά υπόψη μου και κατατάσσω στην κορυφή της πυραμίδας τα βιβλία, στα οποία ο συγγραφέας καταφέρνει να ρίξει βότσαλο στη λίμνη του μυαλού του αναγνώστη, να τον προκαλέσει, να προεκτείνει τη σκέψη του, να προβληματιστεί, να διαλογιστεί... Στη «Λευκή Ρεβάνς» αυτό πετυχαίνεται κατ' εξακολούθηση. Κρατώ τη φράση: «Η ανεργία έχει ρίξει σε λήθαργο και έχει εξουδετερώσει όλα τα αντανάκλαστικά του». Βάσει σχεδίου η εξουδετέρωση και πώς αξιολογείτε τον τρόπο που αντιδρά ο νεοέλληνας; Υπάρχει μια διάχυτη παθητικότητα, σαν να έχουν παραλύσει τα αντανάκλαστικά μας. Βλέπουμε δικαιώματα που κατακτήθηκαν με αγώνες να αφαιρούνται εν μια νυκτί και η αντίδρασή μας παραμένει χλιαρή. Νομίζω πως ήρθε η ώρα να «ενηλικιωθούμε», να πάρει ο καθένας το μερίδιο ευθύνης που του αναλογεί, να επινοήσουμε εκ νέου τον εαυτό μας και να βγούμε από το λήθαργο των τελευταίων δεκαετιών.

Κυρία Μαντόγλου, επιτρέψτε μου μία γενικότερη συνάμα δε και προσωπική ερώτηση. Ως αναγνώστρια, πώς λειτουργείτε; Δίνετε προτεραιότητα στη σύγχρονη βιβλιογραφία και αν ναι, πόσο αυτή θεωρείτε ότι αγγίζει την κρίση που βιώνουμε σήμερα σε αξιακό μα και γενικότερο επίπεδο; Ο ρόλος του συγγραφέα δεν είναι μόνο να μιλήσει για την επικαιρότητα και να τη σχολιάσει, αλλά να αντλήσει κάτι το διαχρονικό από το εφήμερο. Αυτός είναι ο λόγος που οι κλασικοί διαβάζονται ακόμα και ενίοτε μας διαφωτίζουν και για καυτά θέματα της εποχής μας. Γράφονται και σήμερα σημαντικά βιβλία. Βιβλία που περιγράφουν την «ανθρώπινη κατάσταση», και ίσως λειτουργήσουν διαφωτιστικά στο μέλλον. Αλλά, φυσικά, αυτό θα το κρίνει ο χρόνος.

Συγγραφέας, μεταφράστρια, κριτικός. Πολυσημία ενασχολήσεων, που κατά τη γνώμη μου προσδιορίζει κι ένα ευρύ φάσμα από προσλαμβάνουσες στο χώρο του γραπτού λόγου. Οι ιστορίες μυστηρίου με πολυεπίπεδη διάσταση και ερμηνεία όπως η «Λευκή Ρεβάνς», ρίσκο ή πάθος; Και τα δυο: Χωρίς ρίσκο δεν υφίσταται κανένα βιβλίο. Ρισκάρεις όταν επιλέγεις θέμα, χαρακτήρες, φόρμα γιατί μπορεί να μη λειτουργήσουν και να μείνουν ημιτελή. Το δε πάθος είναι η κινητήρια δύναμη που σε βάζει σε αυτή τη διαδικασία και κάθε φορά δοκιμάζεσαι. Δεν υπάρχουν εκ των προτέρων οι βεβαιότητες πως οι κόποι σου θα φέρουν το επιθυμητό αποτέλεσμα. Το πάθος είναι αυτό που δεν σου επιτρέπει να σταματήσεις μπροστά στις δυσκολίες. Που σε ωθεί στο να δοκιμάσεις άλλους τρόπους και τεχνικές, προκειμένου να πεις αυτά που έχεις να πεις με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να υπηρετήσεις το ίδιο σου το έργο και όχι τη δική σου ματαιοδοξία.

Κατά την εξέλιξη της συγγραφής ενός μυθιστορήματος, ποια «η σχέση σας» με τους ήρωες της υπόθεσης; Αντιδρούν, υπακούουν, ελίσσονται και πώς τους αντιμετωπίζετε; Στα πρώτα στάδια απλώς τους παρακολουθώ να κινούνται, να μιλάνε, να συνυπάρχουν. Στη συνέχεια, τους αφήνω για λίγο ελεύθερους και περιμένω να μου πουν τι είναι αυτό που χρειάζονται, τι είναι αυτό που κρύβουν, τι δεν αντέχουν να φανερώσουν ούτε στον εαυτό τους. Η σχέση με τους χαρακτήρες είναι όπως κάθε σχέση με έναν καινούργιο άνθρωπο: Χρειάζεται χρόνος για να σε εμπιστευτεί και να αποκαλυφθεί. Εγώ τους δίνω τον χρόνο τους. Όταν αντιδρούν, περιμένω, γιατί τότε αποκαλύπτεται και μια καινούργια διάσταση της ιστορίας τους, που δεν την είχα λάβει αρχικά υπόψη μου ή την αγνοούσα.

Θα είχε ενδιαφέρον πιστεύω, αν μας λέγατε κατά πόσον το διάστημα που εσείς γράφετε ένα μυθιστόρημα, ανακαλείτε στη μνήμη και επεξεργάζεστε στη σκέψη σας, τον τρόπο με τον οποίο δίνουν το έργο τους οι αγαπημένοι σας συγγραφείς. Αν και κατά πόσον επηρεάζεστε από αυτούς. Οι συγγραφείς που αγαπώ είναι οι δικοί μου άγιοι. Σ αυτούς καταφεύγω όταν έχω δυσκολίες, σ αυτούς απευθύνομαι όταν φθάνω σε αδιέξοδο. Πάντα συμβουλευόμαι τους τρόπους που έχουν επιλύσει ανάλογα προβλήματα. Και πάντα με συντρέχουν. Είναι μεγάλοι δάσκαλοι και όχι μόνο με τα έργα τους, αλλά και με τις επιστολές τους, τις συνεντεύξεις τους, τη ζωή τους.

Εσείς οδηγείτε τους ήρωες ή εκείνοι εσάς;

Και τα δυο συμβαίνουν. Στην αρχή είμαι εγώ υπεύθυνη, όπως με τα μωρά, που τους μαθαίνεις να τρώνε, να περπατούν, να φροντίζουν τον εαυτό τους, στα επόμενα στάδια τούς αφήνω να μου δείξουν πράγματα και συχνά βρίσκομαι μπροστά σε αλήθειες που δεν είχα υποψιαστεί, τους επιτρέπω ακόμα και να διεκδικήσουν μια άλλη τροπή της ιστορίας τους, μια άλλη θέση. Είμαι δημοκρατική με τους χαρακτήρες που δημιουργώ.

Θα θέλατε και το επόμενο έργο σας να διαπνέεται τουλάχιστον από αίσθηση μυστηρίου ;

Έχω ξεκινήσει να γράφω το επόμενο μυθιστόρημά μου και φαίνεται πως υπάρχει και σ αυτό αρκετό σασπένς. Νομίζω πως το μυστήριο σ ένα μυθιστόρημα, όταν δεν είναι αυτοσκοπός, προσδίδει ενδιαφέρον αλλά και τη δυνατότητα να διερευνήσεις και πλήθος άλλων κρυφών πτυχών της ιστορίας που αποφασίζεις να αφηγηθείς.

Ολοκληρώνοντας τη συζήτησή μας, θα ήθελα να προσδιορίσετε και με το λόγο σας τη βαρύτητα και σημασία της συγγραφής στη ζωή σας.

Είναι μέρος της ταυτότητάς μου. Δεν δύναμαι να διαχωρίσω τη συγγραφική μου ιδιότητα από τις άλλες μου ιδιότητες. Σίγουρα, αν δεν έγραφα, θα ήμουν ένας διαφορετικός άνθρωπος και δεν είμαι σε θέση να πω αν αυτό είναι καλό ή κακό.

Σας ευχαριστώ και θεωρώ ιδιαίτερη την τιμή για το χρόνο που μας δίνετε.

Μαριάνθη Βάμβουρανavouramar@gmail.com www.marianthiv.blogspot.com